

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Описание на проекта

Цел на проекта е адаптация на Личностен въпросник за DSM-5: кратка форма: оценка на факторната структура, надеждността и валидност при български юноши. Използването на подобен инструмент би било полезно не само за изследователски, но преди всичко за практически цели в рамките на масовото скринингово оценяване.

Изследването представлява адаптация на Личностен въпросник за DSM-5: кратка форма (PID-5-BF, Krueger et al., 2012) в българска юношеска извадка. Въпросникът е конструиран в съответствие с алтернативния, дименсионален модел на личностовите разстройства, дефиниран в „Петата версия на диагностичния и статистически наръчник на Американската психиатрична асоциация“ (DSM-5) (APA, 2013). PID-5-BF е скринингов инструмент, предназначен за експресна оценка и първоначална ориентация относно наличието на по-сериозна личностова патология. Инструментът е обект на адаптация в широк межкултурен контекст, с потвърдена надеждност и валидност в редица страни.

Изпълнение на дейностите по проекта съгласно поставените цели и работната програма

Подготовка на инструмента за оценка: Личностен въпросник за DSM-5: кратка форма

Изследвани лица. Събрани са данни общо за 994 юноши, от които, с пълни данни са 910 протокола: 379 момчета, 516 момичета, 15 с непосочен пол, от 8.–12. клас, на възраст от 13 до 18 години ($X=15,31$; $SD=1,22$). Изследването е проведено групово и анонимно, в рамките на един учебен час, като предварително е получено съгласието на директорите на училищата, а на учениците е разяснена процедурата на оценка, както и доброволния характер на изследването.

Преводът на Личностния въпросник за DSM-5: кратка форма (PID-5-BF) е подготвен от авторите, като двата независими варианта са обсъждани до постигане на съгласие на формулировките. Направен е и обратен превод от Людмила Андреева

Обосновка на извършените разходи по проекта

Извършените разходи са в съответствие с планираните дейности и бюджета на проекта. Изразходвани са средства за: заплащане на външни сътрудници (за събиране на емпиричен материал), за закупуване на хартия и за копирни услуги.

ТЕМАТИЧЕН ПРОЕКТ:

„ЛИЧНОСТЕН ВЪПРОСНИК
ЗА DSM-5: КРАТКА ФОРМА.
ФАКТОРНА СТРУКТУРА,
НАДЕЖДНОСТ И
ВАЛИДНОСТ В БЪЛГАРСКА
ЮНОШЕСКА ИЗВАДКА.“

РЪКОВОДИТЕЛ:
ПРОФ. Д.ПС.Н. ПЛАМЕН
КАЛЧЕВ

ДОГОВОР № 80-10-178/
16.04.2019

ПЕРИОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ:
АПРИЛ-НОЕМВРИ 2019

ОБЩА СТОЙНОСТ:
3 100 ЛВ.

Обобщение на постигнатите научни резултати от проекта

Резултатите от настоящото изследване представят психометричните качества на Личностният въпросник за DSM-5: кратка форма PID-5-BF. Установените равнища на надеждност са задоволителни и получените данни са близки до други изследвания в същия възрастов период. Факторната структура е оценена и остава непроменена, с изключение на замяната на един айтем в домейна Отстраненост, за който събраните данни показват, че по-успешно отразява заложеното за изследване съдържание в юношеска възраст. За другия идентифициран айтем с незадоволителни характеристики, отново спадащ към Отстраненост, като предмет на бъдещо изследване е необходимо да се провери дали друг признак за Депресивност би могъл да се окаже по-подходящ за оценка на този аспект от домейна при юношите в български контекст.

По отношение на валидността на PID-5-BF може да се заключи, че инструментът показва връзки с релевантни конструкти, теоретично заложи и емпирично очаквани на база на предишни изследвания. Също така, получените данни могат да се разглеждат в подкрепа на доказателствата (напр. Grigoras & Wille, 2017; Grigoras & Wille, 2019; Fossati et al., 2017; Romero & Alonso, 2019), че неадаптивните личностни черти, особено личностният стил, основан на измамност, манипулативност, коравосърдечност (Антагонизъм) и ограничената способност за регулиране и контрол върху собствените импулси (Невъздържаност), са значими маркери на поведенческите проблеми в различни стадии на развитието. От тази гледна точка въпросникът има перспективи за приложение както в изследователска, така и в практическата сфера на психологическата работа. Получените с него данни съдържат потенциал за икономична скринингова идентификация на неадаптивни черти в юношеска възраст, като предпоставка, на един следващ етап за по-детайлна оценка и диагностика на юношите, които се нуждаят от консултиране и подкрепа.

Разпространение на резултатите

Представяне на резултатите от проекта на научен форум

Kalchev, P., & S. Koleva (2019). Dimensional Model of Personality Disorders (DSM-5) and Sadistic Tendencies in Adolescence. 15 th conference Days of Applied Psychology - Psychological Research and Practice, Nis, Serbia, 27-28.09.2019.

Публикация по темата на проекта

Калчев, П., Колева, С. (2019, под печат). Личностен въпросник за DSM 5: съкратена версия (PID-5-SF): Факторна структура, надеждност и валидност в българска юношеска извадка. Годишник на Софийския университет "Св. Климент Охридски, Философски факултет, Книга Психология, том 109.